

**Olena Pankratova, Candidate of Economic Sciences,
Associate Professor**

*Educational and Scientific Institute
«Karzinsky Banking Institute»
of V.N. Karazin Kharkiv National University,
Kharkiv, Ukraine*

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-222-7-35>

**DIGITALIZATION OF EDUCATION:
DIRECTIONS FOR IMPROVING
THE COMPETITIVENESS OF REGIONAL UNIVERSITIES**

**ЦИФРОВІЗАЦІЯ ОСВІТИ: НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ
РЕГІОНАЛЬНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ**

Сьогодні наше життя змінюється під впливом могутніх економік, соціальних і технологічних зрушень. Динаміка перетворень світової економіки зобов'язує підприємницьке середовище гостро реагувати на всі зміни, що відбуваються. Сфера освітніх послуг сьогодні також немислима без цифрових технологій. Вони все глибше проникають у сучасні методики, підвищуючи їхню якість.

Тому прийняття рішень щодо цифрового розвитку освітнього процесу має базуватись на обґрунтуванні та визначенні основоположних параметрів трансформації, що є джерелом цінності та поштовхом для створення нової конкурентної стійкості сфери освіти.

У таких умовах важливо зрозуміти, які підходи до інноваційної діяльності організаціям необхідно застосовувати, щоб уникнути втрат в ефективності та конкурентоспроможності.

Оскільки можливості та ресурси для цифровізації у всіх вищих навчальних закладів різні, постійний розвиток цифрових

технологій призводить до серйозної структурної трансформації освітнього ринку та конкуренції між освітніми установами.

Найбільші вищі навчальні заклади України давно і активно розвивають цифрові освітні продукти. Викладання у вищих навчальних закладах у сучасному світі неможливо уявити без дистанційної освіти як однієї з найбільш затребуваних форм.

Харківський національний університет імені В.М. Каразіна сьогодні активно та успішно використовує електронну платформу MOODLE яка постійно оновлюється та вдосконалюється. На даному електронному ресурсі розміщуються навчальні матеріали практично з усіх дисциплін університету, що читаються.

Наявність курсів вузу на будь-якій електронній платформі забезпечує йому низку серйозних переваг. Насамперед, доступність матеріалів для споживачів освітніх послуг розширює географічні можливості освітнього закладу. ВНЗ сьогодні працюють в умовах воєнного часу, коли і викладачі, і студенти можуть перебувати в різних куточках не лише України, а й світу загалом. Такі платформи забезпечують цю функцію – доступ до освітнього продукту без територіальних обмежень.

Ще одна безумовна перевага – це те, що такі онлайн платформи абсолютно не обмежують доступність до навчальних матеріалів для зацікавленої аудиторії, інформація доступна в режимі 24/7.

Однак онлайн освіта має і низку серйозних обмежень. Насамперед, це високі початкові інвестиції у розробку безпосередньо електронної навчальної платформи та необхідність забезпечення цього ресурсу постійною оперативною технічною підтримкою протягом усього періоду використання.

Ці фінансові витрати на створення та постійну підтримку цифрових освітніх ресурсів створюють серйозні конкурентні перешкоди для невеликих вузів.

Ще одне обмеження пов'язане із брендом вузу-розробника. Можливість та привабливість онлайн навчання для аудиторії залежить від популярності та репутації вузу на ринку освіти, сили його конкурентної позиції. Ці обмеження можуть призвести до

того, що найбільш повно можливості та переваги онлайн освіти будуть використані переважно великими вузами великих міст.

Великі столичні університети, вузи Харкова, Львова, Полтави давно активно впроваджували сучасні цифрові технології. Однак і невеликі обласні вузи відіграють важливу роль у соціально-економічному розвитку та є центрами наукового та культурного життя регіону. Регіональний ринок праці висуває свої запити до підготовки кадрів, які будуть потрібні саме в цих регіонах. Ці заклади освіти формують ареоли взаємодії з бізнесом, зі структурами державного та муніципального управління. Без сумніву, важливість регіональних вишів дуже висока. Проте їхні позиції на ринку освітніх послуг часто суттєво слабші внаслідок активного впровадження дорогих цифрових технологій великими університетами.

Частина невеликих регіональних вишів може не витримати конкуренції та піти з ринку, що ми вже спостерігаємо.

Коли абітурієнт обирає вуз, він орієнтується, «за інших рівних умов», на популярність і бренд університету (академії, інституту), на цінність (статус) отриманого диплома, на зручність формату навчання та інше.

Регіональні вищі навчальні заклади займають свою нішу в системі освіти, відіграють значну роль для регіонального ринку праці, враховуючи специфіку розміщення продуктивних сил. Як правило, вузи столиці, великих міст мають домінуюче становище. Однак освітнім установам, розташованим в інших регіонах, потрібно постійно стежити, щоб не відстати, не випасти із загального освітнього простору, витримувати жорстку конкуренцію.

Одним із напрямів підвищення конкурентоспроможності для регіональних вишів можна розглядати підвищення цінності диплома конкретного регіонального вишу на ринку праці. Цього можна досягти завдяки тісній співпраці зі стейкхолдерами. Цей напрямок сьогодні недостатньо розвинений і має потенціал. Тут можливі різні види співпраці вузів з роботодавцями – від спільних науково-дослідних робіт, консалтингових послуг до

практичних проектів розробки та просування продуктів бізнесу на внутрішньому та зовнішньому ринках з активним залученням студентів з використанням сучасних цифрових технологій. Тут слід планувати та здійснювати роботу у напрямі організації студентських наукових дослідницьких та соціальних проектів, розробки та впровадження спільних проектів з підприємствами регіону. Позитивний результат на імідж вищого навчального закладу надає організація та проведення різноманітних змагань, брейн-рингів, конкурсів, олімпіад та подібних заходів.

Це сприятиме більш усвідомленому процесу отримання знань та навичок, які допоможуть слухачеві в майбутньому вибрати для себе саме ту сферу діяльності, яка найповніше відповідає його запитам та інтересам, дозволить розпочати будувати у цій галузі кар'єру.

Процес соціалізації студентів – також один із напрямів посилення конкурентних позицій вищого навчального закладу. ВНЗ несе відповідальність за формування у молодого покоління ціннісних установок, норм та орієнтирів, прищеплює та поширює культурні традиції. ВНЗ дає можливість студентам інтегруватися в соціальне та професійне середовище, за допомогою різних освітніх програм, освоєння сучасних технологій побудувати та налагодити особисті та професійні зв'язки. Успішне вирішення цього завдання дозволяє ВНЗ повноцінно розвиватися у конкурентному середовищі.

І головне, те, на що потрібно зробити основний наголос у процесі посилення конкурентних позицій, – це, безумовно, якість знань і навичок, що формуються. Тут принципово важливим моментом є сама організація навчального процесу. Сьогодні роль цифрових технологій ніхто не заперечуватиме, вона постійно зростає. Це відбивається на усіх сферах людського життя. Цифрові технології змінюють навколишнє середовище, як на побутовому рівні, так і відносно зміни умов функціонування практично всіх секторів економіки. Тому навчальний процес необхідно будувати з урахуванням сучасних реалій; навчальні заняття мають відбуватися переважно у інтерактивному форматі навчання.

Тільки це дозволить організаціям освіти виробити нові механізми забезпечення конкурентоспроможності з огляду на високу роль нематеріальних активів. А це, у свою чергу, дозволить трансформувати теоретичні знання у необхідні на сучасному ринку праці професійні компетенції випускника вищого навчального закладу.

Цифрові технології дають можливість розвивати бізнес і керувати компанією у новій цифровій реальності. Можливості, що дають цифрові технології, дозволяють приймати рішення в режимі реального часу, організовувати та керувати цифровою трансформацією компанії, а також запускати нові напрямки її роботи в умовах високої невизначеності [1].

Завдання вузу – забезпечити слухачів сучасними цифровими продуктами, навчити ними користуватися та розробляти нові, оскільки у сучасному світі справа фахівця – бути прагматиком і вибрати той підхід чи ту модель здійснення діяльності, яка ближча до його розуміння сучасних проблем. За допомогою нових технологій можна краще вирішувати конкретні задачі, з якими кожний має справу сьогодні або може зіткнутися в бізнесі в майбутньому.

Таким чином, для регіональних освітніх закладів сьогодні існують певні складнощі, оскільки структура ринку освітніх послуг змінюється внаслідок розвитку дистанційної освіти, онлайн-курсів та застосування різних цифрових технологій. Проте існують певні можливості розвитку регіональних вузів у контексті розширення використання цифрових освітніх продуктів. Розробка стратегії розвитку вищого навчального закладу, формування цієї стратегії сприятиме підвищенню конкурентоспроможності університету. Ця стратегія повинна враховувати якість формованих знань і навичок, статус диплома, що отримується, і соціалізація випускника.

Література:

1. Цифровізація як сучасний тренд розвитку менеджменту. *Економіка та суспільство: Електронний журнал*. 2021. Випуск 33. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/927>.